

Nr 140

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa fria resor med järnväg för statliga befattningshavare i övre Norrland.
(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 148) och den andra inom andra kammaren av herr *Edlund* (II: 196), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till 1960 års riksdag att för underlättande av rekryteringen till tjänster i övre Norrland möjlighet beredes där anställda statliga befattningshavare jämte familjer till en fri resa med järnväg per år från stationeringsorten till valfri ort i annan del av Sverige och åter.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen I: 148.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, utlåtanden avgivits av *järnvägsstyrelsen*, *statskontoret* och *statens lönenämnd*.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande.

Motionärerna har som exempel på reseförmåner av här åsyftat slag hänvisat till den rabatt, som viss personal vid försvarsväsendet i övre Norrland åtnjuter vid resa en gång årligen i rekreationssyfte, när resan på statens järnvägar sker till Bollnäs eller söder därom belägen station.

I betänkande av 1948 års järnvägstaxekommitté (SOU 1956: 54) har ovanstående reseförmån klassificerats såsom nedsättning för sociala och liknande ändamål. Järnvägstaxekommittén har i fråga om sådana nedsättningar bl. a. gjort följande uttalande (s. 307).

»Taxekommittén anser att dessa nedsättningar icke är företagsekonomiskt motiverade. Skulle av sociala eller andra samhälleliga skäl nedsättningar tillämpas, bör därför SJ beredas ersättning av statsmedel för skillnaden mellan det nedsatta och det ordinarie priset genom särskilda anslag, i likhet med vad som sker beträffande t. ex. svenskt sjöfolk. I vissa fall torde ersättningen böra beräknas med hänsyn till priset för semesterbiljetter och sällskapsresebiljetter, om dessa biljetterformer normalt skulle vara tillämpliga.»

I järnvägsstyrelsens yttrande till Chefen för Kungl. Kommunikationsdepartementet den 10 juli 1957 över 1948 års järnvägstaxekommittés betänkande har styrelsen under avsnittet »Avgiftsnedsättningar i persontrafik», punkt 2 b, anslutit sig till ovanstående av taxekommittén gjorda uttalande.

I skrivelse till Konungen den 18 december 1958 med förslag till nya järnvägstaxor har järnvägsstyrelsen i samma fråga uttalat följande.

»Taxekommittén har föreslagit, att vissa avgiftsnedsättningar, som tillkommit av sociala och liknande skäl och som icke äro företagsekonomiskt motiverade, skola slopas, däribland nedsättningen för försvarsverkets personal i övre Norrland vid vissa rekreationsresor.

Styrelsen har i sitt remissyttrande anslutit sig till taxekommitténs förslag att slopa företagsekonomiskt icke motiverade nedsättningar och föreslår i enlighet härmed, att nu berörda nedsättningar upphöra.»

Utän att taga ställning till själva sakfrågan, huruvida fria resor i viss utsträckning böra beredas statliga befattningshavare i övre Norrland jämte familjer, utgår styrelsen från att, därest beslut om fria resor skulle fattas i enlighet med motionerna, järnvägarna beredas ersättning för resorna av statsmedel.

Utöver de sålunda framförda synpunkterna på här omhandlade fråga har järnvägsstyrelsen, som vid behandlingen av detta ärende samrått med Svenska Järnvägsföreningen, inga ytterligare uttalanden att göra.

Statskontoret har anfört följande.

Såsom av motion nr 148 framgår har genom beslut av 1957 års riksdag ett provisoriskt extra lönetillägg medgivits tjänstemän inom kallortsområdet i Norrland att utgå från och med den 1 juli 1957. Angivna förmån intogs i den överenskommelse om löneplansrevision m. m., som träffades efter förda förhandlingar mellan civildepartementet och statstjänstemännens huvudorganisationer. Överenskommelsen fogades som bilaga till 1957 års statsverksproposition, Gemensamma frågor. Av statsverkspropositionen framgår, att lönetillägget infördes i rekryteringsbefrämjande syfte (s. 20 och 22).

Frågan om vissa fria resor för statliga befattningshavare i övre Norrland är enligt statskontorets mening av den art, att den bör upptagas till prövning i samma ordning som det extra lönetillägget, det vill säga vid de årligen återkommande förhandlingarna i lönefrågor med företrädare för civildepartementet och statstjänstemännens huvudorganisationer. Vid en aktualisering av förevarande spörsmål i dylikt sammanhang finner statskontoret angeläget, att närmare utredning föreligger, huruvida och i vilken utsträckning lättnader kunna anses ha inträtt beträffande möjligheterna att rekrytera statliga tjänster i övre Norrland, bland annat till följd av det år 1957 beslutade extra lönetillägget.

I anslutning till vad sålunda anförts får statskontoret som sin mening uttala, att förevarande motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Statens lönenämnd har anfört följande.

I motionerna har icke förebragts något underlag för bedömning av frågan, huruvida och i vilka avseenden det — såsom motionärerna göra gällande — föreligger speciella rekryteringsproblem i övre Norrland. Därest sådana problem föreligga är emellertid enligt lönenämndens mening den av motionärerna anvisade åtgärden icke lämplig såsom bidrag till lösandet av dessa problem. Nämnden avstyrker därför bifall till motionerna.

Utskottet. Den i de förevarande motionerna framförda frågan om beredande av möjlighet till vissa fria järnvägsresor för statliga befattningshavare i övre Norrland torde i och för sig icke sakna betydelse såsom rekryteringsbefrämjande faktor. Det är emellertid uppenbart att ett ställningsta-

gande till ett förslag av denna innebörd måste föregås av en undersökning av frågan, huruvida och i vilka avseenden speciella rekryteringsproblem verkligen föreligger i fråga om tjänster i övre Norrland. I detta sammanhang anmäler sig bl. a. frågan om den effekt som det år 1957 införda, provisoriska extra lönetillägget för tjänstemän inom kallortsområdet i Norrland kan ha medfört; nämnda tillägg infördes till avhjälpande av svårigheterna att förvärva och bibehålla personal på vissa tjänster i delar av Norrland.

Vid övervägande av det föreliggande motionsyrkandet har utskottet funnit sig icke berett att tillstyrka en skrivelse till Kungl. Maj:t i enlighet med detsamma. Utskottet får därför — jämväl med beaktande av vad i de avgivna remissyttrandena anförts — hemställa,

att motionerna I: 148 och II: 196 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 november 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, fröken Andersson, herrar Thun, Holmqvist, Pålsson, Söderberg, Bengt Gustavsson, Herbert Larsson och Nestrup; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Petterson i Degefors, Malmborg, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, Blidfors, Nihlfors och Heckscher.